

A fogadóné, vagy az elvarázsolt vendégek

Aranka fogadónak volt a felesége, így sok mindenféle emberrel került ismeretségbe.

Negyvenedik éve felé közelgett, megszokta szemügyre venni a férfiakat olyanformán, mint a gúnárokat vagy a kakasokat – csak éppen meg nem emelte őket.

Volt egy ismerőse, bizonyos Pázmáti úr, aki disznókereskedőnek mondotta magát a Központi pályaudvartól nem távol eső fogadóban. Pázmáti úr, aki mindig nagyon korán reggel érkezett meg valamely olyan vonattal, amely a menetrendben úgy van elhelyezve, hogy a messzi földről jött vidékiek egyetlen felesleges órát se lődöröghessenek Pesten, hanem nyomban a dolguk után lássanak. Sohasem látott sártaposó csizmák, nagy, görbe, kutyaütő botok, bundák, amelyek száz esztendő óta utaznak, kofferek, amelyek valami vidéki állomáson hallgatták a hosszú éjszakákon a telegráf hivatal csilingelését, és ebben megöregedtek: érkeztek ezekkel a vonatokkal a pasasérok^{*} kívül. – Persze jöttek a bugyellárisokban mindenféle olyan bankók is, amelyek oly gyűröttek, zsírosak, avasok voltak, mintha az ország minden lakójának a kezén megfordultak volna.

– Van-e valami készen a konyhában? – kérdezte ez a bizonyos Pázmáti, amikor a fogadóba a téli ködből benyitott az utcára nyíló üvegajtón át.

Az üvegtáblákat harmat lepte el, a padlón már havas csizmák nyomai látszóttak, a színes terítékes asztaloknál emberek, kabátok, batyuk, mert hiszen ez csak söntés^{*} volt.

Ám a felírózó helyén hajnalban maga Aranka ült, kifodorított hajjal, kipiroslott arccal, csupa selyemben, mint egy balkáni hercegnő, mert az urával az volt a megállapodása, hogy a söntés jövedelme a reggeli órákban őt illeti meg. Aranka tehát nem restellt beülni a kasszába, ahol máskor a hervatag felírózó életuntan végzi a feljegyzéseket. Arankának kellett a pénz – amint majd kiderül: átkozottan kellett. Nagy örömet színlelve nézett tehát az útibundáiból, kendőiből kifelé kászálódó disznókereskedőre.

– Mi van, kérem, a konyhán, szépasszony? – kérdezte ismét Pázmáti úr, a régi bizalmas, ismerős, billegő varjúlépteivel közeledve. (Bizonyos férfiak, akik egyébként a bajuszpedrésen és a borotválkozáson kívül megvetik a női nem előtt való hivalkodást: néha járásukkal cicomáskodnak. A sertéskereskedő varjúlépéseivel a teli bugyelláris nyugalalmát akarta kifejezésre juttatni.)

Az asszony a kasszából csalékony mosollyal nézett a kereskedő gyomrába:

– Az van, amit Pázmáti úr szeret: fiatal sertéstokány, de nem apró darabokra vagdosva, hanem gyermektenyényi nagyságban, mert valójában így ízletes ez az étel.

– Tokány? Krumplival, galuskával? – mérlegelte magában a dolgokat Pázmáti. – Bő lével? Fene rossz időnk volt. Nyíregyházánál hóviharba keveredtünk, csaknem megállott a vonat a nyílt pályán, a kulacsok kiürültek, Püspökladányban csupa állott étel, aminek se íze, se büze. Volt valami vízzel feleresztett gulyáshús. De én csak a ködöt nyeltem inkább, mert tudtam, hogy reggel itt friss ételre találok – hízelkedett a kereskedő a fogadónénak.

– A friss ételben nem is csalatkozik, Pázmáti uram. Nálam hajnalban kelnek a cselédek, de magam is ott vagyok, amikor a reggelit felteszik – szólt az asszony, és egyetlen

intést tett a konyha felé, amelyet nyomban megértettek. Kék kötényes legény otthagya a csapját, és terjedelmes tálon paprikás tokányt hozott ki a konyhából, amelyet tányér nélkül helyezett a kassza melletti asztalra.

– A kenyérnek a végét, a „sercnit” – intézkedett Aranka a kasszából.

Pázmáti szemügyre vette a zsíros, csontos, sokat ígérő húsdarabokat, megforgatta őket levükben, hogy a csontosabb darabok világosan megmutogassák magukat. Ha nem is malacból, de fiatal disznóból készült a tokány: ebben igaza volt a fogadósnénak. Pázmáti aztán elővette hosszú zsebkését, amelynek szurkálójával kikereste a csontosabb falatokat.

– Hej, ha volna még zöldpaprika a világon! – sóhajtott fel egyszerre a disznókereskedő.

Aranka megint mosolygott, mintha a gondolatát találta volna el vendégének:

– Zöldpaprikánk már nincs, mert hiszen semmiféle boszorkánysággal nem lehet megőrizni azt, de van édes piros paprikánk, amilyent a Zuglóban termelnek a rác kertészek. Anna!

A szolgáló hozott az édes piros paprikából, és a vendég elé tette. Pázmáti kezében kétszer-háromszor megforgatta a gyümölcsöt.

– Harap ez – mondta –, de én visszaharapom.

Aztán zsebkésével szeletelni kezdte a tokányba a paprikát.

– Hő! – kiáltott fel az első falatnál. – Gyorsabban is jöhetett volna az a masiniszta*, miután ilyen ételek vártak rám.

Az asszony bizalmasan mosolygott:

– Mi, én meg az uram, csak megteszünk mindent a Pázmáti úr kedvéért. Mi falusiaktól vesszük a sertést, amikor a falusiak itt szekereikkel megállanak. Minden ételmet falusiaktól veszünk – még a borsót is, nem pedig pesti boltosoktól vagy kofáktól, akiknek kezén minden meghamisodik. A falusiak már ismernek bennünket, tudják, hogy ha egy szép lúdjuk vagy egy helyes malacuk van: itt vevőre találnak. Éppen tegnap vettem egy szekér káposztát egy szentendrei embertől, amelyet ma délután fogunk hordókba rakni.

Pázmáti úr felfigyelt:

– Hát káposztataposás lesz a háznál? Hm, az mindig mulatságos dolog.

Aztán továbbfolytatta a sertéstokány fogyasztását, mert az is elég érdekes dolog volt.

A vékony csontokon levő zsiradékos húsdarabocskák, valamint az átfőtt bőrök, izmok, inak, amelyek a jó tokányból éppen úgy nem hiányozhatnak, mint a dagadórészek: a penecilus* és a kenyérdarab segítségével eltaláltak Pázmáti úr szájába, és ott nagy örömet okoztak a zápfogaknak, amelyek egész éjszaka ködöt vagy meggyfa szivarszipkát harapdáltak.

Az ember nyelvének különös íze lesz, amikor egész éjszaka utazik, és kőszénfüstöt nyel. De még a nyeldekölője is elszokik a jóízű nyelésektől. Az a pár pohár pálinka, amit az utasember itt-ott magához vesz – természetesen annak a tudatában, hogy hol és merre kell a megfelelő pálinkákat inni –, csak nagyon rövid időre tudja megszerelmesíteni a gyomrot, mint akár a hirtelen ismeretség valamely jövő-menő nővel. Pázmáti tehát alaposan végzett a tokánykoncokkal. Ha itt-ott egy kis keménységre, bőrdarabra akadt: azzal is megpróbálkozott, de aztán fejcsóválva feladta a küzdelmet, mert már ötven esztendősek elmúltak a fogai, igaz, hogy csak egyszer húzatott fogat életében, azt is egy falusi körorvossal, hogy fogfájása miatt a vásárnál be ne csaphassák.

Már javában törölgette a tálat a kenyérdarabkákkal, amelyeket úgy kell a kés hegyén elhelyezni, hogy munka közben meg is lehessen őket fordítani – amikor megint csak visszatért az előbbi témára:

– Tehát káposztataposás lesz a háznál? Ugyan ki végzi el ezt a nem mindennapi műveletet, amelyet érteni kell? Már csak annyiban is, hogy az egymás fölé kerülő káposztarétegek mind egyformák legyenek, és kellően el legyenek látva borsszemekkel. Sokan nem tudják, hogyan, miért nem sikerült télire eltett káposztájuk, miért kapnak tőle derékfájást meg gyomorfájást? Mert nem elég nehéz férfi volt az, aki a káposztát taposta.

Pázmáti önkéntelenül kifeszítette széles vállait, amíg beszélt, és huncutkodva nézett a fogadósnéra. Az lesütött szemmel felelt:

– A káposztataposás voltaképpen mindenütt az egész világon a gazda gondja lenne. A káposzta férfiétel, mi, asszonyok, megvagyunk káposzta nélkül is. De az én uram, szegény, úgy el van foglalva, hogy nem tudnám előre megmondani, hogy vajon ráér délután a káposztataposásra.

A sertéskereskedő pazarul felelt:

– Még azt is meg kell nézni, akit arra használunk, hogy a torzsát a káposztából kivágja. Nem lehet valamely fiatal nőszemélyt alkalmazni, akinek mindig máshol jár az esze. A torzsakivágáshoz, akár csak a juhnyíráshoz, valamint disznóbélmosáshoz öregasszony kell, mert az örömet leli az ilyen babra munkában.

Most a fogadósné előrehajolt, és nem minden kacérság nélkül kérdezte a kasszából:

– Pázmáti úr talán ráérne a káposztámat megtaposni?

– Miért ne – felelte a kereskedő. – Az én üzletbarátaim ma még vásáron vannak szerte az országban, holnapnál előbb egyikkel sem találkozhatnék a kávéházban, kocsmában. Ma délelőttre amúgy is a fürdőzést vettem tervbe. Délutánra aztán beszálok a káposztáskádba.

Fogadósné és vendég olyan titokzatosan váltak el egymástól, mintha valami összeesküvésben állapodtak volna meg. Ki tudja, micsoda kedves ismeretség lehet még a vége annak a délutáni káposztataposásnak?

Pázmáti a budai fürdőnek vette útját, ahol lábát alaposan meg akarta tisztogatni.

Aranka azonban helyén maradt mindaddig, míg az udvari étteremből a tányérok csörömpölésén át füléig jutott az az édes hang, amely úgy szokott létrejönni, hogy a vendég a késheggyel kocogtatni kezd az üvegedényen, leginkább az elébe helyezett poháron. – Itt vannak már az én kuncaftjaim – szólott magában Aranka, az órára pillantott, amely fél tizenkettőt mutatott, holott teljesen megegyezett a pályaudvari óra idejével.

Aranka szerette a korán jövő vendégeket, mert ezek válogatás nélküli étvágyat hoznak magukkal.

Ezeknek az embereknek rendszerint annyi dolguk van a fővárosban, hogy pohárka gugyi – törköly vagy szilvórium – teljesen pótolja náluk a reggelit, füstölögve futamodnak tova, mintha az egész életükre való munkát ezen az egy délelőttön akarnák nyélbe ütni. Természetes, hogy már jóval a déli harangszó elhangzása előtt megjelennek képzeletükben a párolgó levesestálak, valamint a sötétpirosra sült húsok a barna pecsenyezsírokkal, amelyek megfutamítják fáradozó lépteiket.

A korai ebédelők közül Bombai úr volt nevezetesebb ismerőse Arankának. Macskabajuszú, hörcsöggépű ember volt, olyan nagy kapafogakkal, amelyek tán egy marhát is meg tudnának enni. Ószes oldalszakálla volt Bombai úrnak, amelyet unalmában rendszerint kis kefével rendezett, előre-hátra simogatott, amíg hirtelen eszébe nem jutott, hogy voltaképpen miért is lopja itt az időt a vendéglőben, és késével viharosan megkocogtatta a poharat.

Aranka jött elő a pohárkocogtatásra, ami láthatólag még jobban felingerelte a vidéki ügyvédet. Ő egy „eleven pincért”, aki neki a konyhából kihozza a levesét: szívesebben látott volna a világ minden szépasszonyánál. De hát az udvariasságot abban a vidéki városkában is ösmerik, ahonnan Bombai úr Pestre jött.

– Sok a dolog – kezdte nyájasan Aranka, tarka gyapjúkendőjét félig leeresztve egyik válláról. – Ügyvéd úr nélkül már el se képzeljük a szerdai ebédeket.

Az ügyvéd, aki bizonyára nagyon önérzetes ember volt a maga pátriájában*, alattomosan felelt:

– Hát van dolga még az ilyen magamfajta falusi fiskálisnak is, akármit mondanak a pesti kollégák. Otthon a sok zaklatás. Itt a pesti hivatalokban való futkározás: királyi Tábla, királyi Kúria, minisztérium. Nem, asszonyom, a mi szerény vidéki életünk se olyan irigylendő, mint azt némelyek messziről gondolják. De hát otthon legalább pontosan szoktunk ebédelni. Amikor a levest elharangozták, itt Pesten még erről a kis élvezetről is le kell mondani. – Mondja, Fritz, mi van a levesemmel? – kiáltott az ügyvéd, mert hirtelen egy pincért látott feltűnni az étterem sarkában, de a pincér rémülten elmenekült.

Aranka leeresztette kezét, és a derekán lógó kulcsomócskát zörgette, mintha ezzel akarná mulattatni a vendéget.

– Éppen ügyvéd úr tudhatná, hogy a dolgokat, ügyeket nem lehet hajszolni, meg kell várni, míg azok megérnek. Az öreg kúriai bíró, az élemedett táblai bíró bizony nem vágja magát ketté, akár mint hajszolná is őt ügyvéd úr.

– Dehogyanem – felelt most vidékies szárazsággal az ügyvéd. – Nekem mindenütt vannak összeköttetésem, ismeretségeim, mert az apám valaha az Országos Kaszinó tagja volt. Sok pénzt elferblizett* az öreg, de legalább szert tett hasznos barátságokra. Meg aztán, drága asszonyom, mégiscsak más egy jogászi munkálat keresztülvitele, mint egy natúrsvicli* elkészítése.

– Nem sokban különbözik a kettő egymástól – mondá Aranka, és a kezét a vendég székének hátára helyezte. – Mit szólna ahhoz, tisztelt doktor úr, ha nálunk nem részesülne éppen olyan pontos kiszolgálásban, mint a maga irodájában részesülnek a felek? Percnyi pontossággal kell menni itt is mindennek. Amíg nincs kimondva az ítélet, amíg nincs készen az ebéd: várni kell mindenkinek. Fővetlen ebédet nem adunk ki a konyhából.

– Így jár az éhes ember, ha vesztére a maguk fogadója téved – felelt most bizonyos megadással a lármás ügyvéd. Feltört egy császárszemlyét, hogy azt sóban és paprikában meghengergesse. – Pedig tudom, hogy ártok vele az étvágyamnak.

– Talán egy pohárka kisüstönfőttet vagy egy pohár sört – indítványozta Aranka.

– Akkor meg egyenesen elmehetnék az ispotályba. Krudélis* gyomrom van nekem. Éjszaka akár egy hordó bort megihatom, de nappal az ételen kívül nem fogad be mást a gyomrom.

– Hogyan történhetik ez? – csodálkozott Aranka, és őszinte kerek szemekkel nézett Bombai úrra, aki vállát rázogatva dőlt hátra, mintha nem hinne valamiképpen maga sem a történetben.

– Ez úgy történt, hogy egyszer gyomorbeteg voltam. Mondhatom, hogy rossz betegség, az embernek elmegy vele kedve messzebbre, mintha a gólya vitte volna el. Meg kell ilyenkor utálni a munkát, amelynek úgyszólván valami sok célja, amikor a gyomorból mindenféle étel vissza akar jönni, amelyet az ember oda lenyomott. Meg kell ilyenkor undorodni az emberektől, mert mindenki jóízűen fogyasztja a maga porcióját,* csak éppen a gyomorbeteg néz kételkedve az ételre, és kifogást szerez arra nézve, hogy milyen ürügy alatt tolja el magától az ételt. Nem öröm többé a pénz, akármilyen könnyen szerzünk is azt, mert úgysem lehet kedvünkre valót rajta venni. No, mondom, Márton, nemsokára becsukja az irodát, a búcsúkra fogunk kutyagolni, mert a búcsújáró helyeken már a tökéletesen sánta, elnyomorékosodott emberek is meggyógyultak, miért ne gyógyulnál meg te, akinek csak a gyomrod fáj?

– Hm. Csikarta? – kérdezte közbevetőleg a fogadósné.

A vendég bőkezűen felelt.

– Azt is. De leginkább mégis az örökös hányinger volt a baj, amely minden lenyelt ételfalat után meglepett. Akár húslét ettem, ami mindig kedvencem volt, akár sódort, amely pedig a legnagyobb betegeknek is jót tesz. Én persze nem engedtem a gyomromat kedvére garázdálkodni, mert akkor nem járhattam volna emberek közé, vendéglőbe, ahová pedig kénytelen voltam, nőtelen létemre.

– Nálunk jóféle pálinkával gyógyítják az ilyent! – mondta Aranka, és hangjában volt valami sajnálkozás azon, hogy gyomorbeteg korában nem ismerhette meg a tiszteletre méltó úriembert.

– Ittam én is pálinkát, ebéd előtt, ebéd után – felelt legyintve a vendég –, de az már akkor mindegy volt, mert a délelőtti sörök, a kis villásreggelik és az ezek miatt elmulasztott ebédek úgy megviselték a gyomromat, hogy többé már nem segített rajtam semmi.

– Hát az orvos?

– Orvoshoz, őszintén megvallva, nem mertem fordulni, mert attól tartottam, hogy elsősorban szemrehányásokat fogok kapni az orvostól, hogy intelligens ügyvédember léteemre ennyire elhanyagoltam a bajomat, mit várjunk akkor egy szegény parasztembertől. Meg aztán, kérem, nekem az a felfogásom, hogy minden ember önmagának a legjobb doktora. Ő érzi, miképpen, hol és hogyan fáj: hiába magyarázná azt a doktorának. Hogyan értette volna meg például a doktor, hogy a legfinomabb krumplileves, friss tejfellel ott jött ki belőlem, ahol lenyeltem? Szégyelltem én magam, kérem, hogy olyan nyomorék lettem, vége lett részemre a víg, barátságos életnek, hogy alig várom az estét, örökösen fájó gyomromat olyan helyzetbe tudjam hozni az ágyban, hogy az ne kínozzon, hagyjon elaludni. Feküdtem a jobb oldalamon, de akkor rendszerint görcsöt kaptam a bal lábam alsó részébe. Feküdtem a bal oldalamon, ekkor meg, az Isten tudná, miért, a jobb lábam kisujján levő tyúkszem kezdett úgy fájni, mintha nagy időváltozást jelentene. Végre is a hanyatt fekvésben kellett megállapodni, mint ahogy a koporsóban fekszik az ember. A hanyatt fekvésnek pedig az a rossz tulajdonsága van, hogy nem kap még levegőt sem az ember, néha olyan robbantó köhögésekre ébred, mintha fojtogatnák.

Aranka percenként nagyobb csodálkozást színlelve hallgatta az egykori nagybeteg úriembert.

– Az ember igazán nem is tudja, hogy mennyi szenvedés van a világon.

– Ha békát, kígyót vagy gyíkot nyeltem volna, akkor sem lehettem volna betegebb. Gyötört a szomjúság, és emiatt bort ittam, de hajh, vége felé a bor sem kezdett ízleni. Kampec neked, Márton.

– És aztán mégiscsak megsegítette az Isten – vélekedett Aranka.

– Megsegített, mert magam is így akartam – felelt a vendég, és hirtelen nyakába kötötte a szalvétáját, előbbre tolta a tányérját, kezébe vette a kanalát, mert abban a percben feltűnt Fritz, a pincér a hosszú laskára vágott leveses-csészével. (Rendes kocsma volt ez, a leveses-csészék még porcelánból voltak, és ugyanazokkal a monogramokkal* voltak ellátva, mint a tányérok és egyéb evőeszközök.) A vendég megkavargatta a levest, egyet hörpintett kanalából, hogy a szájából kimaradt hosszú tésztát úgy kellett utánaszívnia.

– Hát hogyan segített a dolgon, ügyvéd úr? – kérdezte a fogadósné, mintha ez a téma szerfelett érdekelné őt.

Bombai, miután az első kanál forró levest sikerült elhelyeznie, most már bátrabban kanalazta a levest. És minden kanál elfogyasztása közben odavetett egy szót:

– Koplaltam. Koplaltam akkor is, amikor némi étvágyat éreztem volna. Koplaltam, mint egy kutya. Mint egy indus fakír. Mint Succi, az olasz kókler, aki abból él, hogy koplal. Belapult a gyomrom, összeszáradtak a beleim, mert még vizet se vettem magamhoz. Legyengültem, hogy az egyik szobából a másikba átmenni se volt jóformán erőm. Mindig csak ágyban kívántam lenni, mert ágyban lehet legjobban koplalni. Amíg egyszer hirtelen megint enni kezdtem. Éppen káposztataposás volt a szomszédomban, mert betegségem idején sem zárkóztam el az élvezetesebb látványosságoktól. Elnézegettem a káposztataposást, és azokra a boldog emberekre gondoltam, akik majd ebből a káposztából esznek akár főve, akár töltve, akár nyersen, amikor már a káposzta megsavanyodott. És amint nézegettem volna kiéhezett szemeimmel a káposztataposást, észreveszek egy leánykát, aki a káposztának a torzsáit görbe késével kivagdálja. Közben pajkoskodva felém nyújt egy kivágott torzsát: egye meg, tekintetes úr, ilyen jót úgysem evett. – Megettem a káposztatorzsát, és azóta kutya bajom.

– Na lássa, ügyvéd úr, a szerencse vezette hozzánk, mert ma délután nálunk is káposztataposás lesz. Ehet annyi torzsát, amennyit akar.

Bombai, miután már a levest elfogyasztotta, és éppen a natúrniclinek nézte meg mind a két oldalát, hogy azt alaposan megcitrmozhassa, sokkal derültebb kedéllyel tekintgetett, mint idáig.

– És aztán mit kapok, ha megjelenek a káposztataposásnál? – kérdezte kedélyeskedve.

– Majd meglátjuk – felelt titkosan a fogadósne, és útját a konyha felé vette, miután már a déli harangszó behallatszott kívülről, és a vendégek gyülekezni kezdtek az étteremben.

No, de az éttermen és söntésen kívül, ahol Aranka délvidékiesen cifra ruháival mindig megállította darab időre a félig nyitott szájak felé vándorló legjelesebb falatokat is, valamint az emberfeletti szomjúságot érző gégekhez tartozó kezekben levő söröspoharakat, amelyeket valójában akkor öntöttek le jóízű csuklás, köhintés vagy nyögő szóváltás kíséretében, mikor Aranka késsel sárga szoknyája mögött becsapódott az ajtó – mondom, az éttermen és a söntésen kívül kávéház is volt a fogadóban, ahová többnyire olyan úriemberek jártak, akik valamely érthetetlen okból kávéházi kassza körül szerettek álldogálni, még akkor is, ha a kasszírosnő olyan öreg asszony volt, aki mindig csak fehér harisnyát kötött, mert azon venni észre leghamarább a fekete bolhát. Ezek a trónustámogató úriemberek megfelelő krákogások kíséretében mindig csak szilvóriumot vagy hasonló folyadékot ittak, használt papírzipkákból szívtak szivarokat, messzi erdőkben makkoló fekete sertésekről vagy pedig még messzibb istállókban nyerítő lovakról beszélgettek, olyan hangon, mintha az állatok itt volnának a szomszédban, hogy a vevő nyomban megtekinthesse őket. Ámde Aranka fehér és kék kockás, vállra vetett kendőjének láttára ezek a messzire járó gondolatú úriemberek is visszatértek a jelen időbe, és nagy érdeklődéssel figyelték Arankát, amint a cukorporciókat, olyan gyorsasággal, mint a tojásokat, összeszámolta a kávéházi kasszán. Miután még a felíróvire is szakértő pillantást vetett a fogadósne, örömteli hangon felkiáltott:

– Friedmann bácsi, látom, hogy jól vág a bajusz ebben a koldus, nyomorult világban is.

– Nincsen addig semmi baj, amíg a komámuram keze reszket – hangzott a válasz egy kerek asztalkától, amely szorosán a kávéházi kassza mellé volt tolva, mint valami kályhához, ahol a fázós ember némi melegedésre számíthat.

Friedmann bácsi öreg ügynök volt, aki már csak nagyon ritkán volt arra rávehető, hogy elhagyja a várát, ama kassza melletti sarokasztalt, ahonnan többnyire gúnymosollyal nézegette a körülötte hullámzó, kedveskedő vagy gorombáskodó életet. Talán csak a gyapjú iránt érdeklődött néha, amely gyapjút tavaszi időben szoktak lenyírni a birkákról a hozzáértő béresasszonyok. Már csak a gyapjúban bízott mindazon portékák között, amellyel foglalkozni érdemes. Körülbelül a kisujjában volt, hogy Magyarország mely vidékein terem a legjobb gyapjú, ugyanezért cinikus volt a világ egyéb dolgai iránt. Ólmos bajszerű öregember volt, aki nagyon haragudott azokra a fiatal ügynökökre, akik pipával az agyarukon léptek be a kávéházba. Véleménye szerint régen kiment a divatból a pipa, ezt csak családi körben engedheti meg az ember magának. A kávéházban rendes ember szivart rendel a főpincéernél, hogy az is keressen valamit.

– No, Friedmann bácsi – kezdte Aranka, letelepedve a zordon úriember asztalához. – Talán csak nem rontotta el a gyomrát?

– Nem hinném – felelt Friedmann –, egyrészt mert nem szokásom, másrészt meg nagyon vigyázok azokra a dolgokra, amelyeket a szájamba veszek. Ma például gombát ettem tojással, de előbb behozattam a nyers gombát a konyhából, hogy megnézzem, nincs-e közöttük olyan, ami bajt csinálhatna.

– Hát Friedmann bácsi ismeri a gombát? – lelkesedett Aranka, mintha most hallaná először e régen hallott történetet.

– Ismerem a gombát – felelt elkomolyodva meggyfából való szivarszipkája mögött az öreg ügynök. – Megismerem a sváb parasztasszonyok gombája közül a legjavát, amelyeket eső után szoktak a városba hozni a zugligeti részekből, amerre az út a Sváb-hegynek kanyarodik. Ezen a pártin* teremnek a legjobb gombák, mert sok szerelmes kisasszonyka szokott elbújni itt a bokrok között gavallérja elöl, hogy öltözékét rendbe hozza.

– Ó, maga vén gazember! – mondá Aranka kedveskedve, és a porcelán gyufatartót forgatta az asztalon, mintha akkor látná először a gyufatartóra festett makkokat és szíveket.

– Kedves ténsasszony, én már annyi minden dolgot láttam az életben a Deutsch és Haas cég összeomlása óta, hogy már semmin sem csodálkozom. Gomba tojással! Igen jó, tápláló eledel az olyan öregembernek, akinek már nem szabad túlterhelni a gyomrát se a malackörmös bablevesekkel, de még a zaftos rosztrátnikkal* sem. Igen ám, de nagyon fontos, hogy a tojás olyan friss legyen, mintha aznap tojta volna ki a tyúk. Mert az úgynevezett lámpázott tojásban én nem nagyon bízom. Ezért gyakran magammal hozom a tojást kis stanicliban, amit megbízható kereskedőnél vásárolok, hogy frissességéről bizonyos legyek.

– Nekem elég jó tojásokat hordanak a falusi asszonyok.

– A falusiak a legnagyobb gazemberek – kiáltott fel Friedmann elvörösödve, dühös felháborodással, mint az idősebb emberek szoktak méregbe gurulni, ha az elevenjükre tapintanak. – Azok a falusi asszonyok, akik látszólag olyan ügyetlenül járnak-kelnek a

fővárosi trotoáron^{*}, mint a vízimadár töntörög a mezőn: ezek az asszonyok a pirospaprikától kezdve a tejfelig mindent hamisítanak, mert hiszen úgysem maguk zabálják meg a portékáikat, hanem már a pályaudvar mellett eladják azt olcsóbban, mint a fűszeresnél: a Nefelejcs utcai hivatalnok ostoba feleségének, aki örvendezik azon, hogy néhány krajcárt a fogának verhet. Az ilyen vevő tán élete végéig nem veszi észre, hogy téglaport evett paprika helyett.

– Mi Szegedről hozatjuk a paprikát – felelt hízelkedve a fogadós né. – Ha akarja, Friedmann úr: megmutatom az eredeti fadobozt, amiben a paprikát kapjuk.

De Friedmann erre most nem volt kíváncsi, mert megragadták bizonyos eszmék, amelyeket ki akart alaposan fejteni a fogadós né előtt.

– Szegény feleségem, Isten nyugosztalja, nem tudott mást vásárolni, mint libát, ezt is csak azért, mert volt egy libakereskedő rokonunk, aki félt az ökleimtől, és mindig tisztességes portékát adott. De hát mit ért például egy asszony a tormavásárláshoz? Honnan tudhatja egy asszony, hogy egy Pthrügy nevű község van a Tiszán túl, ahol a legerősebb, a legzamatosabb torma terem, amelyet azoknak az orra alá szoktak tartani, akik tetszhalottságban szenvednek? Hát én voltam Pthrügyön, és egy utazótáskával hoztam el az odavaló tormagyökerekből. Ma is abból élek, mert a tormát is lehet úgy elkészíteni, mint akármilyen salátát.

A fogadós né nagy, tanulékony szemeket vetett Friedmannra, mintha az egész életére megjegyezni kívánná minden szavát. – Nálunk eddig a tormát reszelve adtuk a virslihez, vagy ecetben a marhahúshoz.

Friedmann csaknem felborította az asztalt:

– Hát azt a tormát nem ismeri, amit a paprikás-, uborkás-, céklásüvegekbe szoktak elrakni? Aminek aztán télidőben olyan íze lesz, hogy az ember megbékül az egész világgal? Mindig mondtam én, hogy itt nem értenek az emberek a konyhavezetéshez, hiába talpal a fogadós reggeltől estig, a pincétől a padlásig. Azért jövök én ide komplett felszereléssel, ha enni akarok. Az egyik mellényzsebemben van a pirosra száradt paprika, amelyet a bicskámmal rámetélek minden ételre vagy ételbe, ami elébem kerül, mert ez a paprika olyan erős, hogy még azt az ételt is megjavítja, amitől másnapra hasfájást kapna az ember. A zsebemben van az a kis fejű vöröshagyma, amellyel egyetlen harapással lehet végezni, de nem mondom senkinek, hogy hol lehet őt beszerezni, mert akkor odatódulna az egész város. Itt van mellényben a valódi fokhagyma, amelyet olyan kereskedőnél szoktam vásárolni, aki biztos tudomásom szerint személyesen jár Makóra. Van nálam mindig valódi külföldi bors, amely nélkül vese-velő el sem képzelhető, és a felöltőmben mindig akad olyan kis mustárosüveg, amilyen a vendéglőben bizonyára nincs, mert a vendéglős urak lusták elfáradni olyan helyekre, ahol a legjobb portékát mérik. Mit csináljon egy szegény özvegyember, aki rá van szorulva a vendéglőre? A zsebében hozza azokat a szereket, amelyek az ételt és életet megfűszerezik. Az időm miatt amúgy is ráérek szemügyre venni, hogyan mérgezik meg a lakosságot a hamisított fűszerekkel.

– Nem kell mindent ilyen sötét szemüvegen nézni, Friedmann úr – mond engesztelő hangon a fogadós né.

De Friedmann nem hagyta magát:

– Szegény, megboldogult feleségem helyett is én jártam vásárolni, mert ő szeretett sokáig az ágyban maradni. Bizony felvettem a szatyort, és bejártam a pesti piacokat, hol kaphatnék valami kedvemre valót, ami előre megvigasztalna a napi munkámban. Mert hiszen az ember egészen más ember, ha tudja, hogy miféle, micsodás ebéd vár reá otthon, amikor kifáradva hazatér. Igaz, hogy a házaseletem vége felé kozmás kezdett lenni az étel, de ennek sem az asszony volt az oka, hanem a szobaúr, aki mindennap megkövetelte, hogy néki már az ágyban vese-velőt adjanak. Azóta nem tudok vesét velővel enni.

Az asszony egy darabig az éberlaszt^{*}ing cipőjének az orrát nézegette, mert odahaza szeretett kényelmes lábtyűben járni a „padlástól a pincéig” – mint mondta –, aztán igen nagy melegséggel hajolt előre a sündisznóként húzódo ügynök felé. Az ügynök valami bajt sejtett e meleg közeledésből, mert ennyire ismerős volt az étellel, ezért gyorsan felkiáltott:

– Mondja, asszonyom, miért nincs árpaliszt a városban, amelyből krumplival keverve azokat a nagyszerű, fekete kenyereket sütik?

– Nekem van árpalisztem, és majd én magam dagasztok magának kenyeret, hogy minden kedvére legyen. Ámde előbb egy igen nagy szívességet kell tennie Friedmann bácsinak. Ma délután káposztataposás lesz a háznál, és én nem vagyok ebben a dologban elég gyakorlott, mert a káposztát eddig fűszerestől vettük. Nagyon szépen megkérem Friedmann bácsit, hogy jöjjön el felügyelni a káposztataposásra.

– Mi az, hogy felügyelni? Sőt magam is a kádba ugrok, mert éppen tegnap vettem szokásos fürdőmet a Rudasban – felelt lelkesen az öreg ügynök, és Aranka olyan boldogan távozott a kassza melletti asztalkától, mintha a legnagyobb ajándékot kapta volna.

A fogadónak volt egy pincéje, amely az udvarról nyílt, és bolthajtás vezetett belé, amelyben a nagyobb fajtájú, üres boroshordók állottak, amelyeket nem lehet feltűnés nélkül elgurítani, mint például a kisebb fajta hordókat. A bolthajtásos előcsarnok után következett a valódi borospince, amelynek kulcsát a fogadós nem adta ki a kezéből, de az előcsarnokban a fogadós né rendelkezett.

Ott állott már a nevezetes kád, amely tölgyfából volt, és nemrégén kerülhetett el a pintértől.

– Nincs valami jó disznósajt a háznál, amelybe a legfinomabb porcok, májak és vesék is bele vannak vágva? Ez az igazi téli étel, amely a káposztataposáshoz dukál – kérdezte egy karcos hang a bolthajtás alatt, ahol a háttérben a zöld káposztafejek halomban heverték, mintha valami ütközetben pusztultak volna el, amely ütközetet a kertésszel vagy a madárijesztővel vívtak meg utoljára. A karcos hang Pázmáti uram hangja volt, aki olyanféle testtartással jelent meg vala a pincegátdorban, mint azok az emberek szoktak, akiknek karikába kötött rézdrótok csörögnek a szíjazatukon, és akik elől égne emelt füllel menekednek a fekete sörtéjű kandisznók. A káposztafejek közül a téli hangra felvetette a fejét a fogadós né, aki ott egy kis zsámolyon üldögélt, és görbe kést fent az ura borotvaszíján.

– De nem látom sehol a tirolit, akinek már régen itt kellene lenni zergeszakállas, nagy kalapjában! – akadékoskodott Pázmáti. De a kését fenő asszony erre is válaszolt:

– A káposztagyululó tiroli odabent ül a kocsmában, és az urammal régi harctéri emlékeikről beszélgetnek.

Pázmáti most már megnyugodva vetette le bőrbekecsét, amelyet egy faszögre akasztott, amilyen faszöveget isten tudná, miféle furfanggal vernek be a termésköböl való falba. Sőt egy háromlábú székre telepedve nézegetni kezdte a lábait, amelyek kényelmes, cúgos cipőkbe voltak bújtatva, amelynek szárából kilátszott a hófehér, finom kapca, mint a gavallérok zsebéből a zsebkendő csücske. A fogadósné is Pázmáti lábát nézte.

– Soha életemben nem viseltem harisnyát – mondta Pázmáti igen komoly, mondhatni, ünnepélyes hangon, amely különbözött mindennapos kupechangjától. – Az én lábam olyan érzékeny, hogy nem bírja elviselni csak a legfinomabb kapcát.

– A nagyurak is ilyent hordanak – felelt a zsámolyon ülő asszony, és egy káposztafejet vett a kezébe. – A kapcát ugyanis gyakran kell váltani, nem úgy, mint a harisnyát.

– Nyáron selyempapirosba burkolom a lábamat, mert az a legjobb az izzadás ellen – mondá most Pázmáti, és hosszadalmasan elnézegette a szóban forgó lábakat. Mintha biccentett volna feléjük állával.

– De így, télidőben mégiscsak a flanell a legjobb. Igaz, hogy gyorsan szakad, a mosásnál nem fehéredik eléggé, de kapcának nagyszerű, mert nem ereszti át még a hólét sem. – A hólétől szokott meghalni a legtöbb utasember – szólt az asszony, és a görbe késsel már ki is hasította néhány káposztafejnek a torzsáját. A torzsavágás hangja hasonlatos a téli nádvágás hangjához – vidéki tájak tűnnek fel az ember tekintete előtt, ahol a téli ködben, a nádas szélén magasra lobogó tüzeket gerjesztenek a hozzáértők a nádcsomókból, amíg odabent a nádasban, a jég alatt apró, fekete csíkhalakat hálóznak a halászok, amely csíkok oly hallatlanul meg tudják kedvesíteni a káposztalevest.

– Fiatalabb éveimben, amíg többet adtam magamra – mondta most Pázmáti –, a régi szeretőim patyolatingeit szabdaltam fel kapcának, és mikor jól belenyomtam a cipőbe a lábamat, mindig azt mondtam magamban: nesze, te kutya, nesze, nesze. Mert alapjában véve nőt sohasem tudtam megverni az életben, mert gyöngé volt hozzá a szívem.

A fogadósné így felelt:

– Holott, akár hiszi Pázmáti úr, akár nem: némely nőt meg kell verni, mint a kétfenekű dobot, mert ez orvosság neki. Némely nő el sem képzelhető verés nélkül. Némely nőnek nagyon jól áll, ha zöld vagy kék folt van valahol az arcán. Ez olyan, mintha megint visszanyerte volna az elvesztett becsületét. Mondhatom, Pázmáti bácsi, hogy sohase sajnáltam olyan nőt, akit az ura megrakott. Bizonyosan megvolt rá az oka.

– Magát is szokta verni az ura? – kérdezte Pázmáti félhangon, mintha nem is ő adta volna fel a kérdést a tagbaszakadt asszonyságnak, hanem olyan valaki, aki jó messzire áll a pincegádortól.

– Ha engem megütne: késsel mennék neki. A szemét, mind a két szemét kiverném, hogy vak legyen egész életére – felelt a káposztahegyen üldögélő asszonyság, és hirtelen felhevültségéből látszott, hogy még sok mondanivalója volna erről a tárgyról, de az ingujjra

vetkezett tiroli füzöld térdnadrágjában, valamint tekintélyes zergeszakállas kalapjában megjelent a helyszínén, és felsodort bajszával végignézett a káposztafejeken.

– Egy óra alatt készen vagyunk – mondta a tiroli, aki nőhódító pillantásokkal mérte végig a káposztahalmot, és a sarokból elővette gyaluját, mint hárfáját az énekes, mielőtt szerepét elkezdené.

Az asszony még mindig fejsóválva vagdosta a káposztatorzsákat, mintha nem tudná elfelejteni Pázmáti előbbi kérdését, a tiroli elhelyezkedett egy háromlábú széken, mintha harmonikázáshoz készülődne, Pázmáti elégedetlenül ütötte fel a fejét:

– Ugyan dobjon már ide egy káposztatorzsát, nem ettem ilyesmit húsz esztendeje. – És már ki is készítette a zsebkését a torzsa felszeléséhez.

Amíg Pázmáti evett, addig a fogadósne a tirolival megbeszélte, hogy milyen módszer szerint szeretné eltenni télire káposztáját. Némely gerezdeket székely módon szeretne, gerezdekben, mert az effajta káposzta a maga hűvösségében, alája eresztett levében leginkább illik bizonyos pecsenyéhez, így a lacipecsenyéhez is. Másrészt a káposztát szeretné hosszú, igen finom szálakban eltenni, mert ez szinte nélkülözhetetlen a mindennapi háztartásban; de fontos, hogy a torzsák is be legyenek keverve a kockára vágott káposztába, mert annál nagyobb öröme nincs a káposztaevőnek, mintha krumplidarab helyett valódi káposztatorzsára bukkan kutató fogaiival. És az elteendő káposztalevelekről, az egészében megsavanyítandó káposztatorzsákról mennyi mondanivalója volt a fogadósneknak, mintha egy egész életre való rendelkezéseit adná ki!

Most beleszólt Pázmáti is a megbeszélésekbe:

– A magam részéről csak annyit mondhatok, asszonyom – kezdte Pázmáti olyan komoly hangon, mintha egy üzletnek a lebonyolításáról volna szó –, a magam részéről kijelentem, hogy én a töltelékben a kisebb fajtát nem adnám oda a nagyobb fajtáért. Ezekhez a töltelékhez nincs is szükségünk a nagy levelekre, amelyek kívülről borítják a káposztát. Éppen elegendőek a kisebb, belső levelek, amelyek sokkal ízletesebbek és zamatosabbak, mint a külső levelek. Egyszer utazásaimban, úgy emlékszem, a nyíregyházi vasúti restaurációban, igen, a „restiben” ettem olyan töltött káposztát, amelynek töltelékait egyetlen harapásra lenyelni lehetett. Az ilyen töltött káposztából sokkal többet tud megenni az ember, mint azokból a nagy kan töltelékekből, amelyeknek az is a hibájuk, hogy nem fölnek át kellően.

A fogadósne most felkelt a számolyról, amelyen eddig meglehetősen kényelmetlenséggel trónolt. Felkelt, mint egy kövér asszony, aki némiképpen szellőztetni akarja magát. Ellenben Pázmáti úrhoz lépett, lehajolt a füléhez, és a következőket súgta, mialatt a tiroli a káposztagyálulást megkezdte:

– Kedves Pázmáti, maga már régen tudja, hogy magát szeretem legjobban az uram után az összes férfiak közül. Ezentúl talán még jobban fogom szeretni, ha az lehetséges.

Pázmáti nem is adhatott érdemleges választ a fogadósne meleg szavaira, amikor az udvar felől feltűnedeztek Bombai és Friedmann urak, akik mint a fogadós régi vendégei,

addig is látásból ismerték egymást. Nem jöttek éppen karonfogva, mint a meghívott vendégek szoktak jönni, akik már csak azért is összekapaszkodnak, hogy a késedelemért járó szemrehányást együttesen viseljék. De meglehetősen bizalmasággal tárgyalták egymás között a káposztataposás várható fejleményeit.

– Káposztát savanyítani igazában gyomorbeteg férfiak tudnak, akiknek eszük ágában sem fordul meg, hogy betegségük miatt abból a káposztából valóban is egyenek, amelyet télire eltettek – mondá Bombai úr, a vidéki ügyvéd, aki a gyomorbetegsége világnézetét vallotta még akkor is, amikor már rendesen tudott enni. Tudj' isten, mi van a gyomorbetegsége filozófiájában, valami keserv, amely nem hagyja el őket végig, az egész életen át, mint az egykori boldogtalan szerelmeseket a dalok, amelyeket régmúlt időkben a maguk vigasztalására énekeltek.

Friedmann úr kereskedelmi szempontból vizsgálta a dolgokat:

– Vajon nem csalták meg az asszonyt, tisztességes káposztát adtak el neki? Az én tudomásom szerint Szabolcsban terem a legjobb káposzta, amelyet azonban nem árulnak másként, mint vagonokba. Egy vagon, két vagon, három vagon... Nem tudom sehogy sem elhinni, hogy ennek a fogadónak lett volna szíve mindjárt egy vagon káposztát megrendelni. Az emberek, hajh, kicsinyesek.

Ilyenféle beszélgetések közepette közelgének a káposztataposáshoz meghívott vendégek a pincegádor felé, és nagy megrökönyödéssel álltak meg, amikor észrevették Pázmátit, aki térdig felgyűrt nadrágban, mezítláb és ujjasban ekkor már a káposztakádban állott, és két lépést tett előre, két lépést hátra, tempósan, komolyan, szinte meggondoltan, mint aki átérzi hivatását.

– Ez a kupec – mondta Friedmann társának.

– Ismerem – felelé az ügyvéd. – Nagyon jól kereső embernek mondják, akinek különösen a disznók között van szerencséje.

– Erre az emberre igazán nem számítottam – dohogta Friedmann bizonyos féltékenykedéssel, mert irigy ember volt az öreg, fájt neki, ha más ember csámcsogott a szomszédságában.

Pázmáti azonban már elfoglalta helyét a kádban, és alattomos pillantásokat vetett a jövevények felé, mintha valami nagy üzletet ütöttek volna le a kezéről. Csak úgy félvállról nézett oda, amikor az új vendégek a fogadónét üdvözölték, és neki minden jót kívántak a káposztataposáshoz.

– Csak meg ne poshadjon – aggodalmaskodott Aranka, amikor a kádba nézegetett, és a káposztaréteg igazítása ürügye alatt megfogdosta Pázmáti lábikráját, hogy az újult erővel kezdett taposni.

Bombai ügyvéd úr, mert hamar fáradó ember volt, már csak a káposzta taposás láttára is homlokát törülgetve ült le egy kis zsámolyra a pincegádorban, ám Friedmann élénken sürgött-forgott a kád körül (amelynek megkérdezte az árát), a tiroli körül, aki az agyarára vágott pipaszár miatt nem volt hajlandó emberi feleletet adni, valamint a fogadóné körül, aki

olyan buzgalommal vagdosta a káposztatorzsákat, mintha ez volna élete legfontosabb teendője.

– Milyen messzi országokban járnak még most azok az utasok, akik valaha ebből a káposztából enni fognak! – kiáltott fel Friedmann, miután Pázmátinak a lépései még mindig frissek és tempósak voltak, mintha káposztataposást tanult volna egész életében.

– Nincsenek azok az utasok olyan messzire – felelt a fogadósné a káposztahalom közepéből. – Én nagyon jól tudom, hogy miután a kádat először megcsapoltuk, és abból savanyú lé fog kijönni: Friedmann úr lesz az első, aki fagyos káposztát, borssal és köménymaggal fog kérni a kávéházban, mert az ilyen káposzta nagy gyomorjavító.

Bombai ügyvéd úr kimelegedve integetett:

– Csak hagyjuk ezeket a karcos, toros, gyomornemesítő dolgokat, korhely embereknek valók ők, akiknek a gyomruk amúgy is mindent kibír. A nyers káposztának csupán egyetlen létjogosultsága van. Ha kelettengeri hering mellett adják fel, mert az íze az ilyenkor nagyszerűen összehat a heringével, hagymával, céklával, savanyított paprikával. Csak hagyjuk a nyers káposztát, asszonyom, mert most már bizonyos vagyok abban, hogy régi gyomorbetegem neki köszönhetem.

Bombai úr panaszosan elmondott szavaira a fogadósné felállott ülőhelyéről, és a vidéki ügyvédhez röppent, mint valami terjedelmes lepke.

– Az én káposztámtól nem lesz baja az ügyvéd úrnak, arra esküszöm. Mondja, akar maga is egy kicsit taposni? – kérdezte olyan mosollyal, amilyent a vidéki vendég még sohasem látott az arcán.

– Hogyne taposnék! – kiáltott az ügyvéd, és már fűzni is kezdte sárga, úgynevezett bergsteiger^{*} cipőjét, amelynek háromféle talpa volt, egy parafából (a nedvesség ellen), egy bőrből, egy pedig gumiból, mert vidéken még csak az intelligencia viselt gumitalpú cipőt.

A fogadósné intésére Pázmáti felhagyott előre és hátra való lépéseivel a káposztáskádban. A komoly megfontoltság eltűnt az arcáról, és bizonyos szelíd leereszkedéssel kérdezte:

– Remélem, megérdemeltem azt a pohár bort, amelyre már régen szomjazom?

A fogadósné röpke léptekkel sietett a pincegádor sarka felé. Kíváncsian csendült a palack a pohárral. Harmat volt az üveg oldalán, és a bornak valóban olyan íze volt, amilyen hajnalban szokott lenni, mikor füstöt, kormot, bosszúságot kell neki leöblítenie az utasember gégejéről.

– Ezt igazán megérdemeltem – mondá Pázmáti, mikor felhajtotta a borospoharat, és halkán reszelt utána torkával. – Még a vásárban sem ízlik így a bor – szólt, és nagy figyelemmel kiszállott a kádból.

Az ügyvéd már készen állott a maga fuszeklijaiban^{*}, amelyek olyan bővek voltak, mint azok a harisnyák, amelyeket a holt emberek lábára szoktak felhúzni. A fuszeklik leröpültek, és az ügyvéd meglehetősen keservességgel a kádba szállott. De nem sokáig bírta a dicsőséget,

mert taposás közben hamar elfulladt, köhögni kezdett, és a kád szélébe kapaszkodva, inkább csak markírozta* a taposást.

Friedmann gúnyos arccal nézegetett felé, és a lábujját nekifeszítette a cipője sarkának.

– Tudtam, hogy a prókátor* nem sokáig bírja ki, mert hiszen honnan tudhatná ő, hogy miképpen kell káposztát taposni? De hát szerencsére itt vagyok én, majd megmutatom a dolgot.

Így szólt az öreg ügynök bácsi, és lángoló, alattomos pillantást vetett a fogadósné felé, mire az a helyéből felugorva odadudorászott a cipőjét vető öregember mellé, és a fülébe súgott:

– Tudja, Friedmann úr, hogy már réges-régen csak magát szeretem valamennyi vendégem között?

(1926)